

Vliegende start voor Roerdalen

Overdracht aan de Gemeenteraad 2026–2030
door de ambtelijke organisatie

gemeente roerdalen

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Algemene trends en ontwikkelingen	4
Financiën	6
Exploitatie	6
<i>Incidentele en structurele middelen</i>	7
<i>Inkomsten en lokale lastendruk</i>	8
Balans	9
<i>Investerings</i>	9
<i>Reserves, voorzieningen en leningen</i>	10
Organisatie(ontwikkeling)	11
Onze organisatiekoers	11
Uitvoeringskracht in een complexe context	13
Kerntakendialoog	13
Communicatie	14
Samen doen	15
Dienstverlening: doorontwikkeling digitalisering, KCC	15
Projectmatig werken	16
Opgavegericht samenwerken	16
Digitalisering, Datagedreven Werken en Kunstmatige Intelligentie (AI)	17
Toenemende complexiteit van audits, rechtmatigheid en procesbeheersing	17
Regionale samenwerking	18
<i>Gemeenschappelijke Regeling MER</i>	18
<i>Een aantal overige samenwerkingsverbanden</i>	19
Gemeenschapsopgave Bestaanszekerheid	20
Gemeenschapsopgave Duurzaamheid	21
Vitale Gemeenschappen	21
Ontwikkelingen	21
Een sterke sociale basis	22
Maatschappelijke accommodaties	22
Samenleven en ondersteunen	23
Ontwikkelingen	23
Bouwen van netwerken rondom jeugd en gezin	23
Ervaringsdeskundigheid	24
Mensontwikkelbedrijf Roerdalen	24
Integraal huisvestingsplan	24
Veiligheid en maatschappelijke weerbaarheid	25
Leefomgeving	26
Omgevingswet	26
Energievoorziening en -verbruik	26
Economie, toerisme en recreatie	27
<i>Economie</i>	27
<i>Toerisme en recreatie</i>	28
Wonen	29
<i>Onze woningbouwpartner de corporatie.</i>	30
<i>Betaalbaarheid van woningen</i>	30
Afval en grondstoffen	30
Openbare ruimte	31
Ontwikkelingen	31
Energie-infrastructuur	32
Water, Groen en Ruimtelijke inpassing	32
Groen en natuurbeleid	33
Projecten in de komende jaren:	35
Blik vooruit/nawoord	36

Voorwoord

Voor u ligt het overdrachtdossier voor de nieuwe gemeenteraad van Roerdalen. Dit document is opgesteld door de ambtelijke organisatie om u snel op vlieghoogte te brengen en te ondersteunen bij een goede start van de nieuwe bestuursperiode.

De komende jaren staat u voor de opgave richting te geven aan de ontwikkeling van onze gemeente. Dit overdrachtdossier helpt daarbij. Het biedt u inzicht in:

- De huidige stand van zaken op de belangrijkste beleidsterreinen.
- De strategische opgaven waar Roerdalen voor staat in de komende bestuursperiode.
- De financiële en organisatorische kaders waarbinnen we als gemeente werken.

Het dossier is geen uitputtende beschrijving van alle beleid en projecten, maar een kompas dat helpt om prioriteiten te bepalen en te voorkomen dat we verzan- den in details. Daarmee vormt het een waardevolle basis voor het gesprek tussen raad, college en organisatie.

Het bevat bovendien niet alleen onderwerpen waarover de raad besluiten neemt, maar schetst ook de bredere context waarbinnen die besluiten tot stand komen.

Wij kijken ernaar uit om samen met u verder te bouwen aan een vitale, toekomstbestendige en gelukkige gemeente Roerdalen.

Algemene trends en ontwikkelingen

Kleine gemeenten zoals Roerdalen staan midden in brede maatschappelijke, bestuurlijke en economische ontwikkelingen die hun functioneren direct raken. De samenleving polariseert op verschillende thema's en de groei van desinformatie maakt het lastiger om vertrouwen tussen inwoners en overheid te behouden. Tegelijkertijd nemen de verwachtingen van inwoners over maatwerk en toegankelijkheid toe. Internationale ontwikkelingen hebben bovendien steeds vaker lokale gevolgen, zoals krapte op de arbeidsmarkt, druk op energievoorziening en nieuwe vraagstukken rondom veiligheid.

Binnen de fysieke leefomgeving botsen in het landelijke gebied belangen rondom landbouw, natuurherstel, woningbouw, klimaatadaptatie en energietransitie steeds vaker. Keuzes worden complexer en integrale afwegingen zijn onmisbaar. Tegelijkertijd groeit de sociale ongelijkheid: kwetsbare inwoners doen een groter beroep op ondersteuning, terwijl het sociaal domein al kampt met stijgende kosten, schaarste aan professionals en onduidelijkheid over toekomstige taken en financiering, bijvoorbeeld in de jeugdzorg en Wmo.

Veel opgaven verschuiven naar de regionale schaal. Jeugdzorg, veiligheid, omgevingsdiensten, energie en brede welvaart overstijgen de capaciteit van kleine gemeenten, waardoor samenwerking noodzakelijk is om kwaliteit en specialistische kennis te borgen. Dit vergroot echter ook de afstand tussen besluitvorming en de dagelijkse leefwereld van inwoners. Tegelijkertijd groeit de landelijke ambitie op onderwerpen als woningbouw en klimaat, terwijl extra middelen voor gemeenten grotendeels uitblijven. Zo blijft de bouwopgave van 100.000 woningen per jaar staan, maar zijn de randvoorwaarden voor uitvoering en financiering onzeker.

Daar bovenop staat de financiële positie van gemeenten onder druk. Als we kijken naar het nieuwe coalitieakkoord van de regering - "Aan de slag: Bouwen aan een beter Nederland" - dan staan daarin hoge ambities die niet altijd adequaat financieel worden onderbouwd. Dit kan gevolgen hebben voor de financiën van de gemeente. Zo is er bijvoorbeeld geen rekening gehouden met reservering van middelen voor de uitvoering van het advies van de commissie van Ark over de bekostiging

van de jeugdzorg. De verantwoordelijkheden in opvang en veiligheid nemen tegelijkertijd toe: de Spreidingswet blijft van kracht en de opvang van Oekraïense ont-heemden blijft een grote opgave, terwijl nog onduidelijk is hoe de situatie na 2027 eruitziet. Ook ambities rond maatschappelijke weerbaarheid, zoals buurtcrisisteams en noodlocaties, zijn nog niet uitgewerkt in duidelijke kaders of financiering.

Deze ontwikkelingen leiden ertoe dat kleine gemeenten sneller onder druk komen te staan bij opgaven waarbij belangen botsen en oplossingen niet vooraf vaststaan, zoals energietransitie, gebiedsontwikkeling of complexe casuïstiek in het sociaal domein. Dit vraagt om wendbaarheid, nauwere samenwerking, realisme over beschikbare capaciteit en soms de moed om pijnlijke keuzes te maken.

Tegelijkertijd beschikken kleine gemeenten over een onderscheidende kracht. De nabijheid tot inwoners, herkenbaarheid van bestuurders en korte lijnen versterken het vertrouwen en maken dat signalen snel worden opgepakt. In Roerdalen dragen sterke gemeenschappen, vrijwilligersinitiatieven en lokale ondernemers bij aan leefbaarheid en vernieuwende oplossingen. Deze beweging van onderop maakt kleine gemeenten wendbaar en veerkrachtig. Schaalvergroting is daarom niet altijd het antwoord; juist de menselijke maat, sociale cohesie en het pragmatisme van kleine gemeenten vormen een belangrijke meerwaarde in het omgaan met toenemende complexiteit.

Deze combinatie van uitdagingen en kracht maakt kleine gemeenten belangrijke spelers in het lokale bestuur: dichtbij, benaderbaar, wendbaar en in staat om maatwerk te leveren in een tijd van toenemende complexiteit.

Financiën

De gemeente stelt jaarlijks de begroting op waarin staat welke plannen we hebben, wat die plannen kosten en welke inkomsten we verwachten. De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om financiële middelen beschikbaar te stellen: het budgetrecht. Met het vaststellen van de begroting geeft de gemeenteraad het college toestemming om de afgesproken activiteiten uit te voeren. Voorafgaande aan de begroting, wordt de kadernota opgesteld. Hierin wordt aangegeven wat de prioriteiten zijn die worden uitgewerkt in de begroting. De gemeenteraad kan op dat moment nog keuzes maken en aangeven waaraan meer of minder moet worden uitgegeven.

Onze belangrijkste doelen en werkzaamheden blijven meestal meerdere jaren dezelfde. Als er toch iets verandert, komt dat vaak doordat de gemeenteraad nieuwe plannen heeft vastgesteld of omdat het nieuwe coalitieakkoord andere accenten legt. Daarnaast moeten we ons altijd houden aan bestaande

wetten en gemaakte afspraken. Ook de hoogte van de inkomsten die we van het Rijk ontvangen, bepaalt in belangrijke mate wat we financieel kunnen doen.

Hieronder gaan we verder in op de actuele stand van de gemeentefinanciën. Hierbij kijken we naar de jaarlijkse lasten en baten (de exploitatie) en naar de vermogenspositie van de gemeente (de balans).

Exploitatie

Voor 2026 beschikken we nog over een positief saldo in onze begroting. In de daaropvolgende jaren verandert dit in een negatief saldo. Deze ontwikkeling zien we al enkele jaren. Eerder hadden we te maken met negatieve saldi voor alle begrotingsjaren, waarna door een verhoogde rijksbijdrage in de eerste jaren weer positieve saldi ontstaan. In het onderstaande overzicht is het verloop van het saldo vanaf de goedgekeurde begroting 2026 weergegeven.

Overzicht begrotingsaldo	2026	2027	2028	2029
Begroting 2026 en meerjarenbegroting 2027-2029	851	359	-1.007	-314
Bijstellingen saldo				
Raadsbesluiten				
Effecten septembercirculaire 2025	112	19	-65	-109
Overdracht buitenzwembad 't Ploensjbad	-3	-30	-30	-30
Accommodatiebeleid 2025-2035	-100	-100		
Totaal raadsbesluiten	9	-111	-95	-139
Overige bijstellingen (RIB 10-2-2026)				
Effecten decembercirculaire	245	-15	-40	-38
Hogere bijdrage aan SC MER	-146	-346	-284	-284
Totaal overige bijstellingen	99	-361	-324	-322
Totaal bijstellingen saldo	108	-472	-419	-461
Bijgestelde begrotingscijfers	959	-113	-1.426	-775

De financiële cijfers zijn gebaseerd op de decembercirculaire 2025. De manier waarop we de compensatie voor jeugdzorgtekorten hebben verwerkt, beïnvloedt het saldo vanaf 2028. Voor 2026 en 2027 ontvangt de gemeente hiervoor extra middelen vanuit het gemeentefonds, maar deze zijn niet structureel. Het Rijk verwacht dat de jeugdzorguitgaven vanaf 2028 dalen, maar in onze begroting zijn de kosten geraamd zonder deze veronderstelde daling. Als de daling toch optreedt, hebben wij een meevaller die meteen een positief effect heeft op ons saldo. Tegelijk is het onzeker of het Rijk extra middelen blijft verstrekken als die daling uitblijft. Mocht het Rijk deze middelen toch blijven garanderen, dan stijgen onze inkomsten terwijl de kosten gelijk blijven. De daling in de algemene uitkering tussen 2027 en 2028 is afgerond 850.000 euro.

Voor het Actieplan Versnellen Woningbouw zijn extra inkomsten geraamd op basis van prognose die zijn verwerkt in de kadernota 2026. Vertraging in de realisatie beïnvloedt deze inkomsten. Van de extra inkomsten wordt een deel gereserveerd voor extra uitgaven. Bij de kaderbrief 2027 worden de prognoses bijgesteld.

We hebben steeds vaker te maken met specifieke uitkeringen van het Rijk die in basis incidenteel zijn, terwijl de thema's waarop ze betrekking hebben voor de gemeente structureel zijn. Dit kan naar de toekomst leiden tot belemmering in de uitvoering of structurele kosten waar we geen dekking tegenover hebben staan.

Zo krijgen we van het Rijk sinds een aantal jaren specifieke inkomsten voor de uitvoering van het klimaatbeleid. Deze inkomsten zijn gegarandeerd tot en met 2026. In onze begroting hebben we voor de uitvoering van duurzaamheid al meerjarig structurele kosten opgenomen. De inkomsten van het Rijk hebben we deels ook geraamd voor de jaren na 2026, volgens het advies van de provincie. Ook hier is onzeker of het Rijk deze extra inkomsten blijft verstrekken.

Een ander voorbeeld zijn de middelen die we krijgen voor de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Deze inkomsten worden gebruikt voor de dekking van structurele kosten.

Incidentele en structurele middelen

In het bovenstaande saldo wordt geen onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele lasten en baten. Structurele middelen zijn inkomsten en uitgaven die jaarlijks terugkeren en daarmee de financiële basis van de gemeente vormen. Incidentele middelen zijn daarentegen eenmalige inkomsten of uitgaven die slechts een keer kunnen worden ingezet. Ze zijn geschikt voor eenmalige projecten, onderzoeken of aanschaffingen. Waar investeringen en projecten vaak eenmalig zijn, kunnen hier wel structurele kosten uit voortvloeien.

Dit onderscheid tussen incidenteel en structureel is van belang. Wanneer structurele lasten worden gedekt door incidentele inkomsten, kan er in de toekomst een financieel probleem ontstaan. De lasten blijven bestaan, terwijl de inkomsten wegvallen. Dit wordt al zichtbaar in 2028, wanneer de lasten als gevolg van de jeugdzorg aanhouden, terwijl de baten slechts beschikbaar zijn voor 2026 en 2027.

Het uitgangspunt bij de begroting is dan ook dat structurele lasten worden gedekt door structurele inkomsten.

Ondanks de problemen die we hebben om de meerjarenbegroting sluitend te krijgen hebben we de laatste jaren de jaarrekeningen ieder keer afgesloten met een positief saldo. Dit wordt vooral veroorzaakt door incidentele meevallers, zoals verkoop van gronden. Daarnaast hebben we op basis van de laatste informatie in december nog vaak meevallers in de uitkering van het gemeentefonds. Deze inkomsten zijn bij het opstellen van de begroting vaak nog niet inzichtelijk.

Inkomsten en lokale lastendruk

Als gemeente beschikken we over diverse bronnen van inkomsten, waaronder rijksuitkeringen, belastingen, dividend en opbrengsten uit huur of pacht. De uitkering uit het gemeentefonds vormt onze belangrijkste inkomstenbron (65%) en wordt verstrekt door het Rijk. Deze uitkering bestaat grotendeels uit een vrij te besteden algemene uitkering, waarmee gemeenten taken als onderhoud, zorg en veiligheid bekostigen. Voorheen werd de omvang van het gemeentefonds bepaald door de zogenoemde trap-op-trap-af-systematiek, waarbij de uitgaven van het Rijk bepalend waren. Wanneer deze uitgaven stegen, nam ook de omvang van het fonds toe, en omgekeerd. Dit leidde tot aanzienlijke schommelingen in de uitkering die wij ontvingen. Vanaf 2024 is de indexering gebaseerd op de langjarige ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product. Met deze wijziging wordt beoogd meer stabiliteit in het gemeentefonds te brengen. We hebben zelf geen directe invloed op de gemeentefondsuitkering. Over de wijzigingen worden we geïnformeerd via de mei-, september- en decembercirculaire.

Naast de gemeentefondsuitkering ontvangen we rijksvergoedingen voor de uitvoering van diversen regelingen. Bij een deel van deze regelingen zijn we niet vrij in de besteding en moeten we deze achteraf op basis van werkelijke kosten afrekeningen.

In onderstaand overzicht zijn de inkomsten op basis van percentages weergegeven.

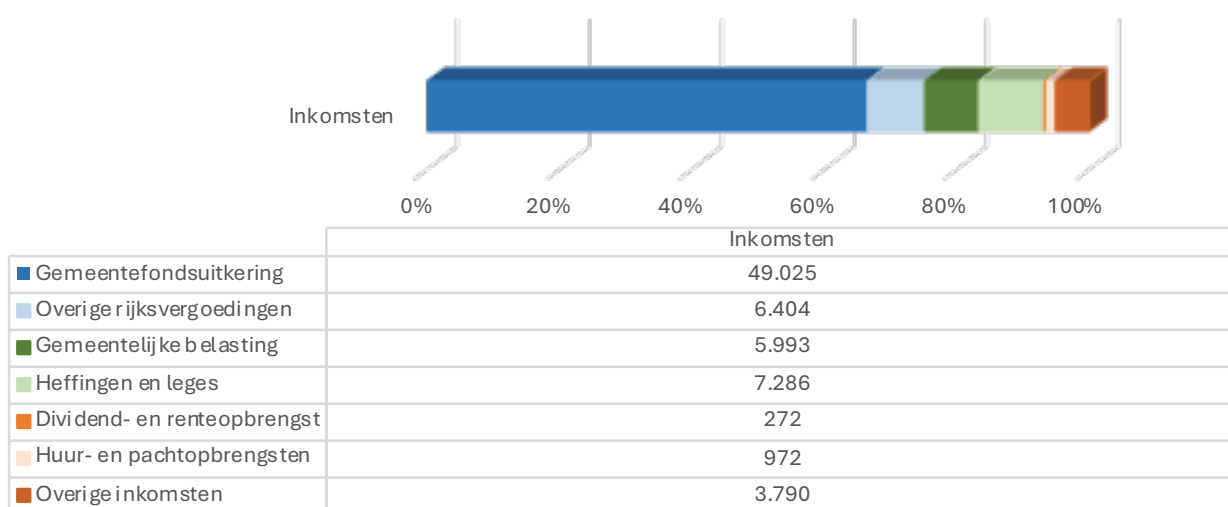
De gemeente heeft vooral invloed op de gemeentelijke belastingen (8%). Welke belastingen de gemeente mag heffen is geregeld in de gemeentewet. Wij heffen onroerendzaakbelasting (OZB), toeristenbelasting en forenzenbelasting. De raad bepaalt de tarieven die we hanteren voor deze belastingen.

De OZB is de belangrijkste gemeentelijke belasting. In 2026 heeft een stijging van de OZB plaatsgevonden van 6%, 2,1% op basis van prijsontwikkeling en 3,9% op basis van eerder gemaakte afspraken. Ook voor 2027 wordt er nog rekening gehouden met een stijging van 3,9% op basis van deze afspraken. Daarnaast houden we jaarlijks rekening met stijging als van gevolg van prijsontwikkelingen.

Voor de toeristenbelasting wordt het tarief twee jaar vooruit vastgesteld. Binnen de toeristenbelasting wordt rekening gehouden met een differentiatie, waardoor duurdere accommodaties een grotere bijdrage leveren dan goedkopere.

Vanaf 2026 heffen we ook forenzenbelasting. Met forenzenbelasting betalen mensen die een tweede woning hebben in de gemeente, maar er niet wonen, mee aan de kosten van de algemene voorzieningen. Hoewel de eigenaren al onroerendzaakbelasting betalen, ontvangen wij voor hen geen vergoeding vanuit het gemeentefonds, zoals wel gebeurt voor inwoners.

Inkomsten van de gemeente

Naast belastingen kennen we ook heffingen en leges, die door inwoners worden betaald voor de afname van diensten die de gemeente levert. Het betreft hier diensten waar inwoners geen keuze in hebben. Bij heffingen en leges mag niet meer worden gevraagd, dan nodig is om de kosten hiervan te dekken. De gemeenteraad bepaalt hoe hoog het kostendekkingspercentage is.

Het tarief voor afval en riolering is vastgesteld op 100% kostendekkendheid. De afvalstoffenheffing wordt opgelegd aan de gebruikers van woningen. Voor het rioolrecht geldt dat wij dit tot en met 2025 eveneens bij de gebruikers in rekening brengen. Vanaf 2026 brengen wij het rioolrecht echter bij de eigenaar van het pand in rekening.

Voor grafrechten dekt het tarief op dit moment 50% van de kosten. Bij leges is de kostendekkendheid verschillend. De tarieven dekken op dit moment nog niet alle kosten. Voor hoofdstuk 2 omgevingsvergunningen is het dekkingspercentage in 2026 96,5%.

Bij de vaststelling van de gemeentelijke belastingen en heffingen wordt ook gekeken naar de lokale lastendruk voor gezinnen. In onderstaand overzicht is de gemiddelde lastendruk weergegeven voor 2026. Hierbij maken we verschil tussen een eigenaar-bewoner en huurder.

	ik ben eigenaar-bewoner	ik ben huurder
OZB-eigenaar	€ 413,06	€ 0,00
Afvalstoffenheffing	€ 353,00	€ 353,00
Rioolheffing	€ 248,00	€ 0,00
Totale kosten 2026	€ 1014,06	€ 353,00
Totale kosten 2025	€ 973,38	€ 584,00
Lastenstijging/-daling	4,18%	-39,55%

Balans

De balans van de gemeente is een financieel overzicht waarin de bezittingen (activa) en de schulden en het vermogen (passiva) worden weergegeven. Dit document maakt deel uit van de jaarrekening en dient in balans te zijn: de som van de activa is gelijk aan de som van de passiva. De balans biedt inzicht in de financiële positie en de omvang van het publieke bezit.

Investerings

De gemeente heeft verschillende bezittingen, die meerdere jaren meegaan. Denk hierbij aan gebouwen, riolering, vervoersmiddelen en wegen. Deze bezittingen worden geactiveerd op de balans en worden over meerdere jaren afgeschreven. De jaarlijkse afschrijvingslasten maken onderdeel uit van de exploitatielasten. Investerings zijn in te delen in vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen. De raad geeft met het fiatieren van kredieten toestemming om deze investeringen te doen.

Bij het vaststellen van verschillende beleids- en beheersplannen wordt bepaald welke investeringsbehoefte er voor de komende jaren is, hiervoor wordt dan krediet beschikbaar gesteld. We hebben verschillende plannen waarbij dit gebeurt, zoals het gemeentelijke rioleringsplan, het wegenbeheersplan, het groenstructuurplan en het integraal huisvestingsplan. Bij de vaststelling van deze plannen wordt bepaald welke investeringen er voor komende periode nodig zijn. Bij het opstellen van de begroting wordt een planning gemaakt hoe het totale krediet over de komende jaren wordt verdeeld. Dit is van belang voor de bepaling van de afschrijvingslasten en de financieringsbehoefte voor de komende jaren.

Naast deze plannen kunnen er ook nog andere investeringskredieten worden gevraagd aan de raad. Hiervoor worden aparte raadsvoorstellen gemaakt.

Reserves, voorzieningen en leningen

De reserves zijn het vermogen van de gemeente. De reserves zijn in te delen in algemene reserve, bestemmingsreserve en administratieve reserves. Reserves worden ingesteld door de raad. De raad bepaalt ook of er stortingen in onttrekking uit reserves plaatsvinden.

De algemene reserve heeft een bufferfunctie om financiële risico's en onvoorziene tekorten in de begroting op te vangen. Hoe groot deze bufferfunctie moet zijn wordt bepaald door risico's die we als gemeente lopen. Bij de begroting en jaarrekening wordt bepaald welke financiële risico's we lopen. Hiervan wordt dan een inschatting gemaakt over de hoogte van het risico en hoe groot de kans is dat het risico zich voor gaat doen. Op basis van de inschatting van dit risicoprofiel wordt de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Dit wordt dan afgezet tegen de beschikbaar weerstandscapaciteit, waarvan de algemene reserve het grootste onderdeel is. Hierdoor ontstaat een weerstandratio. Deze moet minimaal 1 zijn. In de begroting 2026 is de ratio berekend op 5,5.

De raad is vrij in de besteding van de algemene reserve, waarbij rekening gehouden moeten worden met de benodigde bufferruimte. Daarnaast kan de reserve in basis niet ingezet worden voor structurele uitgaven. Het inzetten van de reserve is namelijk altijd incidenteel.

Bestemmingsreserves worden door de raad ingesteld voor bepaalde doelen. In Roerdalen zijn er momenteel 10 bestemmingsreserves, waarvan de reserve bouwgrondexploitatie fungeert als risicoreserve. De overige reserves worden gebruikt voor projecten waarvoor incidenteel financiële middelen nodig zijn. De raad kan besluiten om het gebruik van deze reserves aan te passen. Dit heeft

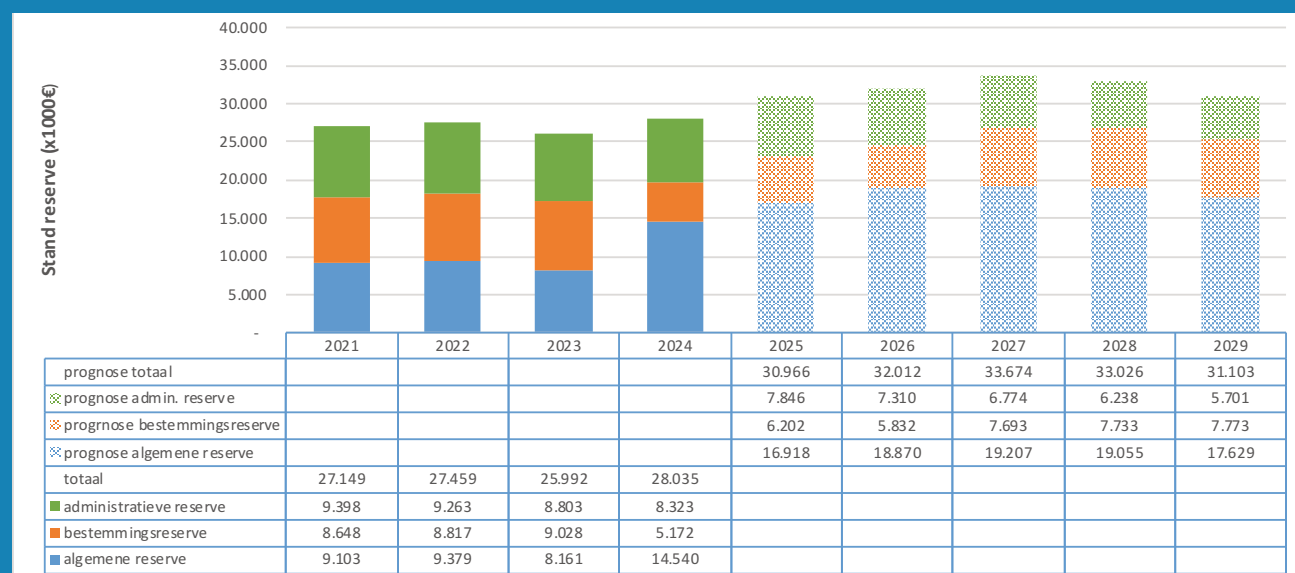
doorgaans gevolgen voor de doelstellingen waarvoor de betreffende reserve is gevormd.

Tot slot hebben we twee administratieve reserves. Deze zijn in basis niet meer vrij besteedbaar door de raad, omdat zij meteen effect hebben op de exploitatie.

Naast reserves beschikken we ook over voorzieningen. Voorzieningen vallen onder het vreemd vermogen. Ze worden ingesteld om toekomstige uitgaven (die nu al ontstaan) of risico's waarvan de precieze omvang onzeker maar wel te schatten is, af te dekken. Aan voorzieningen ligt altijd een schuld of verplichting ten grondslag. Voorzieningen mogen niet naar eigen inzicht worden gebruikt. Het is de raad die besluit om voorzieningen in te stellen. Soms gebeurt dit op basis van vastgesteld beleid. We onderscheiden drie soorten voorzieningen: onderhoudsvoorzieningen, voorzieningen gelden derden en risicovoorzieningen. De totale omvang van de voorzieningen bedraagt momenteel afgerond 15 miljoen euro.

Ten slotte sluiten wij als gemeente leningen af wanneer onze beschikbare liquide middelen onvoldoende zijn om aan al onze betalingsverplichtingen te voldoen. De huidige omvang van onze leningenportefeuille bedraagt afgerond 27 miljoen euro. Een beperkt deel hiervan wordt doorgeleend aan derden. De omvang en spreiding van de leningen is van belang met het oog op risicobeheersing en het beheersen van de rentekosten die het begrotingsaldo beïnvloeden. In het meerjarig perspectief houden we rekening met een toename van de rentekosten als gevolg van een toename van de leningen.

In onderstaand overzicht is het verloop van de reserves weergegeven.

Organisatie(ontwikkeling)

In dit onderdeel schetsen we de uitgangspunten voor de ontwikkeling van onze organisatie in een veranderende omgeving. De samenleving verandert en de rol van gemeenten verandert mee. Nieuwe taken en andere manieren van samenwerken vragen om een andere organisatie. Een wendbare, professionele en goed ingerichte organisatie is nodig omdat wij alleen dan goed kunnen inspelen op de veranderende vragen uit onze dorpen en uitvoering kunnen geven aan de ambities. Hieronder geven wij inzicht in hoe we samenwerken, hoe we grip houden op opgaven en projecten, en welke randvoorwaarden nodig zijn om de komende bestuursperiode resultaatgericht en duurzaam te kunnen werken.

Onze organisatiekoers

Onze organisatiekoers vormt het fundament voor hoe wij samenwerken, leren en ons blijven ontwikkelen. Ze is richtinggevend voor onze organisatieontwikkeling en een belangrijk vertrekpunt voor nieuwe medewerkers. Deze koers hebben we beschreven en gevisualiseerd.

In Roerdalen werken we elke dag aan een vitale, gelukkige en toekomstbestendige gemeente. Dat doen we samen: met inwoners, raad, bestuur, collega's, ondernemers, verenigingen en andere partners. Zie het als een gezamenlijke reis, een route vol kansen, uitdagingen en betekenisvolle momenten.

We zijn niet bang om het nét even anders te doen. Soms vraagt dat om bijsturen, reflectie of het maken van scherpe keuzes. We zijn niet perfect, maar wel betrokken, nieuwsgierig en gedreven. Samen zorgen we ervoor dat we op koers blijven.

Onze missie is helder: bijdragen aan het geluk en de levensvoldoening van onze inwoners én medewerkers. We werken waarde gedreven, met respect, gelijkwaardigheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid als kompas. Onder het motto "Samen doen!" willen we van betekenis zijn, voor elkaar en voor Roerdalen.

We geloven in een samenleving waarin iedereen meedoet en zich geaccepteerd voelt. In vitale dorpen nemen mensen initiatief, dragen verantwoordelijkheid en kijken om naar elkaar. Die betrokkenheid zie je ook terug in onze organisatie: medewerkers voelen ruimte en vrijheid in hun werk, en we spreken elkaar aan als die vrijheid omslaat in vrijblijvendheid.

We werken steeds meer projectmatig met structuur en focus. Dat helpt om de werkdruk beheersbaar te houden en onze ambities waar te maken. Leren en ontwikkelen staan centraal, individueel én als team. Zo benutten we ieders talent optimaal.

Onze samenleving verandert snel. Grote maatschappelijke vraagstukken worden complexer, het vertrouwen in de overheid staat onder druk. Juist daarom is investeren in samenwerking belangrijker dan ooit. We werken opgevegericht aan thema's als bestaanszekerheid

en duurzaamheid, dorpsgericht en in wisselende rollen: soms sturen wij, vaak ondersteunen we. Steeds meer inwoners nemen zelf initiatief, bijvoorbeeld bij de inrichting van speelplekken of het verbeteren van hun buurt. Wij faciliteren en versterken waar nodig.

Gelukkige inwoners beginnen bij gelukkige medewerkers. Daarom leggen we verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie. Je krijgt ruimte om je werk zelf te organiseren en je talenten in te zetten. Onze organisatie voelt als een warm bad: open, betrokken en mensgericht.

Onze organisatie kenmerkt zich als compact met korte lijnen. We werken in 4 teams, Samenleving, Openbare Ruimte, Dienstverlening en Leefomgeving. In totaliteit werken zo'n 110 medewerkers voor de inwoners van Roerdalen.

gemeente roerdalen

Uitvoeringskracht in een complexe context

Onze organisatie staat voor de uitdaging om ambities en beschikbare capaciteit in een steeds complexere omgeving zorgvuldig met elkaar in balans te brengen. In dit onderdeel laten we zien hoe we dat aanpakken.

Net als veel gemeenten heeft Roerdalen te maken met een krappe arbeidsmarkt, waardoor het werven en behouden van medewerkers steeds uitdagender wordt. Voor ons als kleine gemeente is deze uitdaging groter, omdat er soms op één onderwerp maar een of een paar medewerkers direct verantwoordelijk zijn.

Tegelijkertijd onderscheidt Roerdalen zich met een sterk werkgeversmerk. Onze kernwaarden, werken aan geluk en Samen doen zorgen ervoor dat medewerkers bewust kiezen voor onze organisatie en zich bij ons thuis voelen.

Om binnen een steeds complexere omgeving realistische keuzes te kunnen maken, werken we sinds eind 2025 met capaciteitsplanningen. Daarmee brengen we ambities en beschikbare uitvoeringskracht beter met elkaar in balans. Ook werken we in MER-verband nauw samen aan diverse ontwikkelingen en opgaven waardoor we expertise en capaciteit bundelen.

Het maken van realistische inschattingen is essentieel om te hoge werkdruk bij medewerkers te voorkomen. Dat kan betekenen dat we soms moeten voorstellen om zaken te vertragen of zelfs niet op te pakken. Dit vraagt om lastige, maar noodzakelijke keuzes van het college en de gemeenteraad.

Kerntakendialoog

Een belangrijk instrument om onze uitvoeringskracht duurzaam te versterken is de kerntakendialoog.

Zoals eerder aangegeven staat de gemeentelijke organisatie voor steeds grotere en complexere opgaven. Tegelijkertijd neemt de druk op onze financiële ruimte en capaciteit toe. De arbeidsmarkt is krap, het werk stapelt zich op en veel taken vragen meer tijd, kennis en samenwerking dan voorheen. Daarom is het belangrijk om opnieuw met elkaar te bepalen wat we als gemeente écht willen en kunnen doen.

De kerntakendialoog helpt om scherper te kiezen en om helder te krijgen waar onze inspanningen de komende jaren op gericht moeten zijn. Het gaat daarbij

niet alleen om welke taken we uitvoeren, maar vooral om het zorgvuldig afwegen van wat noodzakelijk is, wat anders of samen kan, en wat mogelijk niet langer past binnen onze gemeente.

Dit doen we in samenspraak met de raad, het college, de organisatie, inwoners en maatschappelijke partners.

Ons doel is om deze dialoog af te ronden richting de kadernota 2028, zodat we met elkaar een duidelijke en uitvoerbare koers kunnen bepalen voor de komende jaren. De kerntakendialoog is geen eenmalige discussie, maar een manier om op een open, transparante en zorgvuldige manier samen te bepalen waar onze mensen en middelen het beste tot hun recht komen.

Communicatie

Onze communicatie draagt bij aan een gemeente die inwoners, ondernemers en partners goed begrijpt en actief betreft. Dit hebben we vastgelegd in onze visie op communicatie.

Communicatie begint met duidelijke en tijdige informatie, via kanalen die passen bij de behoeften van onze doelgroepen. Of het nu gaat om een brief, een telefoongesprek of online berichten: we streven steeds naar de juiste informatie op het juiste moment.

Daarvoor is het essentieel dat we goed aansluiten bij wat er in onze omgeving leeft. We luisteren actief, halen continu signalen op en gebruiken onderzoek en monitoring om te weten hoe onze communicatie wordt ontvangen en welke vragen er spelen. Deze inzichten vormen de basis voor ons beleid, onze projecten, onze dienstverlening én de manier waarop we communiceren.

Communicatie is daarbij geen taak van één team, maar een verantwoordelijkheid van de hele organisatie. We werken aan een cultuur waarin iedereen bewust is van zijn communicatieve rol. Dat ondersteunen we met training, begeleiding en praktische hulpmiddelen, zodat collega's goed toegerust zijn om inwoners en partners op een duidelijke manier te woord te staan.

We communiceren met impact: dat betekent dat we onze inzet richten op onderwerpen die ertoe doen voor onze omgeving. Roerdalen staat voor grote maatschappelijke opgaven, zoals wonen, bestaanszekerheid en duurzaamheid. Daarom investeren we extra in de communicatie over deze thema's en de projecten die hieraan bijdragen. Tegelijkertijd realiseren we ons dat niet alles wat we doen evenveel effect heeft op inwoners. We maken dus keuzes en richten onze tijd en middelen op de onderwerpen waarbij communicatie écht verschil maakt.

Om te blijven aansluiten bij wat nodig is, volgen we actief wat er buiten gebeurt en waarover mensen geïnformeerd willen worden. Via het Inwonerspanel Roerdalen en via monitoring van onze kanalen krijgen we een helder beeld van verwachtingen en ervaringen. Daarmee kunnen we snel schakelen en doelgericht communiceren. Onze communicatiemiddelen, zoals onder andere onze websites, de nieuwsbrief RoerdalenBericht Online, gemeentepagina's in dorpsbladeren en themanieuwsbrieven, gebruiken we voor gemeentenieuws. Voor gemeenschapsnieuws verwijzen we initiatiefnemers naar het informatieplatform RoerdalenNu, zodat informatie altijd op de juiste plek terechtkomt.

Met deze uitgangspunten bouwen we aan een communicatieve organisatie die betrouwbaar informeert, goed luistert en bewust kiest waar communicatie de meeste waarde toevoegt.

Samen doen

Samen doen is ons leidend principe: vanuit dit uitgangspunt werken we met inwoners en partners aan de opgaven waar Roerdalen voor staat.

We bouwen voort op de kracht en betrokkenheid van onze dorpen en kiezen per situatie de vorm van samenwerking die past. Daarbij onderscheiden we vier rollen: inwoners kunnen zelfstandig initiatief nemen, zij kunnen een idee uitvoeren met ondersteuning van de gemeente, de gemeente kan het voortouw nemen mét inbreng van inwoners, of de gemeente voert een taak volledig zelf uit.

Steeds meer inwoners nemen initiatief, en als gemeente maken we meedoen zo eenvoudig mogelijk.

Aan het begin van deze raadsperiode ontvangt u de participatieverordening, die dit principe verder verankert. Daarin wordt ook ingegaan op de rol van de raad bij inwoners die meebeslissen of met wie we samen werken.

Daarnaast worden steeds meer vraagstukken zó complex dat ze om een gezamenlijke aanpak vragen. Daarom verbinden we Samen doen nadrukkelijk met opgavegericht werken.

Dienstverlening: doorontwikkeling digitalisering, KCC

Met onze dienstverlening maken we het inwoners makkelijker om zich verbonden te voelen en bij te dragen aan een bloeiende, zorgzame en hechte gemeenschap. Onze dienstverlening gaat verder dan het simpelweg verstrekken van overheidsdiensten aan de balie van het gemeentehuis. In onze dienstverlening staat onze inwoner centraal en is voor iedereen toegankelijk en betrouwbaar.

De komende jaren breiden wij onze digitale dienstverlening verder uit, onder andere door kunstmatige intelligentie in te zetten om onze dienstverlening te verbeteren en te ondersteunen. Tegelijkertijd blijft persoonlijk contact voor ons het allerbelangrijkste. Daarom zorgen wij er altijd voor dat er tijd en aandacht is voor persoonlijk contact, juist voor mensen die dit nodig hebben.

Bij de verbetering van onze dienstverlening maken wij gebruik van onderzoeken zoals gebruikersonderzoek van de gemeentelijke website en het in 2025 uitgevoerde onderzoek naar onze telefonische dienstverlening.

Binnen onze digitale dienstverlening hebben we te maken met steeds meer wet- en regelgeving zoals de Wet Digitale Overheid (WDO), de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV) en de Wet Open Overheid (WOO). Elke inwoner heeft het recht om digitaal te kunnen communiceren met de overheid en moet er natuurlijk op kunnen vertrouwen dat we op een veilige en transparante manier informatie uitwisselen en inzichtelijk maken.

Projectmatig werken

Projectmatig werken helpt ons om met focus, samenhang en voorspelbaarheid te werken.

In 2023 kozen we voor meer grip door projectmatig werken in te voeren. Grip betekent met focus de juiste dingen doen, vooraf afbakenen, prioriteren en zorgen voor passende ondersteuning. Deze aanpak is getraind en ingevoerd op een manier die past bij Roerdalen.

Projectmatig werken helpt ook om de samenwerking over teams heen effectiever te organiseren. Door gezamenlijke doelen, heldere rollen en een gestructureerde

werkwijze ontstaat meer afstemming, samenhang en voorspelbaarheid in het werk.

Dat is belangrijk, omdat de toenemende complexiteit van vraagstukken steeds vaker vraagt om teamoverstijgend verantwoordelijkheid nemen.

De komende jaren werken we aan verdere borging, zodat deze werkwijze bijdraagt aan betrouwbaarheid, professionaliteit, teamoverstijgende samenwerking en een gezonde werkdruk.

Opgavegericht samenwerken

Met opgavegericht werken pakken we complexe maatschappelijke vraagstukken integraal en in samenwerking met anderen aan.

Sinds 2024 werken we als gemeente opgavegericht aan duurzaamheid en bestaanszekerheid. Een opgave is een complex maatschappelijk vraagstuk dat groter is dan de gemeente alleen. Het raakt veel inwoners, verandert voortdurend en loopt altijd over meerdere collegeperiodes heen.

Bij een opgave heeft de gemeente een inspanningsverplichting, geen resultaatsverplichting. Onze bijdrage krijgt vorm via programma's en projecten in de begroting, maar de opgave zelf kent geen vast eindpunt. We staan nog aan het begin van ons opgavegericht werken en verwachten daarom geen wijzigingen in de thema's.

De kadernota is het moment waarop eventueel kan worden besloten de opgaven of onze rol daarin aan te passen.

Eventuele voorstellen hiervoor worden voorbereid door de opgavemanager.

Digitalisering, Datagedreven Werken en Kunstmatige Intelligentie (AI)

Digitalisering, data en AI spelen een steeds grotere rol in hoe we werken en hoe we inwoners en partners ondersteunen.

Digitalisering raakt inmiddels vrijwel alle onderdelen van de gemeente: van inwonerscontact tot beleidsvorming. Technologische ontwikkelingen gaan snel, waardoor we moeten blijven meebewegen zonder de menselijke maat en democratische controle te verliezen.

We worden steeds afhankelijker van technologie en externe leveranciers. Dat maakt processen efficiënter, maar vraagt ook om goede bescherming van gegevens en systemen. Binnen het SC MER werken we risicogericht aan verbetermaatregelen en bereiden we de invoering van

de Cyberbeveiligingswet en de AI Act voor.

AI biedt kansen voor betere dienstverlening en ondersteuning van medewerkers, maar brengt ook risico's met zich mee. In 2026 en 2027 onderzoeken we hoe we AI verantwoord kunnen inzetten.

Datagedreven werken groeit, maar datakwaliteit en ontsluiting blijven een uitdaging. Binnen het SC MER bouwen we verder aan ons gezamenlijke dataplatform, zodat we gegevens beter kunnen koppelen en analyseren. In de regio is onder het thema Veiligheid ook aandacht voor datagedreven handhaving, zodat men vooraf beter kan inschatten of de handhaving zinvol is en niet onnodig capaciteit verloren gaat.

Toenemende complexiteit van audits, rechtmatigheid en procesbeheersing

De komende jaren neemt de complexiteit rond audits, rechtmatigheid en procesbeheersing verder toe, wat vraagt om duidelijke keuzes en een stevige basis in onze bedrijfsvoering.

Wet- en regelgeving wordt uitgebreider en verandert sneller, terwijl er tegelijkertijd hogere eisen worden gesteld aan transparantie en verantwoording. Ook veranderen audits van karakter. Van vooral controleren achteraf wordt er meer gekeken hoe wij werken en waar risico's en afwijkingen ontstaan.

Dit brengt voor ons een duidelijk spanningsveld met zich mee. Rechtmatig werken en goede controle zijn noodzakelijk om publieke middelen zorgvuldig te beste-

den en vertrouwen te behouden. Tegelijkertijd zorgen meer regels en verantwoordingsverplichtingen voor extra werkdruk, langere doorlooptijden en minder ruimte voor maatwerk. Bovendien zijn we vanuit de inhoud steeds vaker op zoek naar innovatieve oplossingen, die (nog) niet volledig zijn uitgetest, waardoor een grijs gebied ontstaat als het om rechtmatigheid gaat.

De opgave voor de komende periode is daarom om hierin balans te vinden. Door te investeren in duidelijke processen, helder eigenaarschap en beter gebruik van data, kunnen we rechtmatigheid onderdeel maken van het dagelijks werk, zonder dat dit ten koste gaat van onze uitvoeringskracht en dienstverlening.

Regionale samenwerking

Regionale samenwerking is voor Roerdalen een vaste realiteit. Bij verschillende gemeentelijke opgaven is het efficiënter én effectiever om samen te werken, kennis te delen en gebruik te maken van elkaars uitvoeringskracht. Dit doen we binnen verbanden zoals het SC MER, de Veiligheidsregio, de GGD, de Omgevingsdienst Noord en Midden-Limburg (ODNML, voormalige RUD LNM), Samenwerking Midden-Limburg, Samenwerking Nationaal Park De Meinweg / Limburgse Maasterrassen, de K80, Euregio Rijn-Maas-Noord en andere regionale structuren. Hoewel deze hoeveelheid verbanden soms complex kan lijken, biedt samenwerking juist de kans om meer invloed uit te oefenen en resultaten te bereiken die we als kleine gemeente niet zelfstandig zouden kunnen behalen.

Per opgave bepalen we welke vorm van samenwerking het meest passend is. Soms vraagt een onderwerp om gezamenlijke besluitvorming, omdat regionale afstemming noodzakelijk of zelfs een vereiste is. Andere keer is het efficiënter om taken gezamenlijk uit te voeren en zo schaalvoordelen te benutten. Daarnaast maakt het met name kleinere gemeenten ook weerbaarder, doordat beleidsfuncties enkelvoudig of door omstandigheden helemaal niet bezet zijn. Door goede regionale samenwerking kan deze kwetsbaarheid deels opgevangen worden. Ook kan samenwerking gericht

zijn op het versterken van onze lobby wanneer besluiten op provinciaal, landelijk of Europees niveau impact hebben op Roerdalen. Daarnaast nemen we actief deel aan bovenlokale programma's wanneer dit inhoudelijke of financiële kansen biedt. Op deze manier kan de raad samenwerking inzetten als instrument om de belangen van onze gemeenschap sterker en effectiever te behartigen.

Gemeenschappelijke Regeling MER

De Gemeenschappelijke Regeling MER voert voor Roerdalen, Maasgouw en Echt Susteren taken uit binnen het ruimtelijk domein, het sociaal domein en de bedrijfsvoering. De samenwerking bestaat inmiddels ruim tien jaar en is gericht op het behalen van schaalvoordelen, het verlagen van kwetsbaarheid van de afzonderlijke organisaties en het vergroten van de continuïteit van dienstverlening. Door expertise te bundelen en personeel inzet te delen, kunnen opgaven worden opgepakt die voor individuele gemeenten te groot of te specialistisch zijn.

In de afgelopen jaren zijn de kosten binnen de MER gestegen. Dit hangt samen met een verschuiving in het takenpakket, de toename van complexe vraagstukken en de daarbij horende groei in benodigde formatie. Daarnaast blijkt elk jaar weer dat ICT-kosten stijgen.

Tegelijkertijd blijft het uitgangspunt dat deze samenwerking ons in staat stelt om stabiliteit te waarborgen, risico's te spreiden en te voorzien in expertise die lokaal moeilijk vast te houden is — een belangrijke basis voor continuïteit richting de toekomst. Per 1 april 2026 vindt er een overheveling van taken en personeel van de MER-OD naar de Omgevingsdienst NML (zie hieronder) plaats. Over de consequenties op de “achterblijvende” MER-OD zijn gesprekken gaande.

Een aantal overige samenwerkingsverbanden

Roerdalen participeert daarnaast in diverse andere samenwerkingsverbanden. Zo heeft de Samenwerking Midden-Limburg (SML) van het rijk een Regiodeal toegekend gekregen. Binnen de Regiodeal werken gemeenten, provincie, rijk en andere partners samen aan projecten die bijdragen aan brede welvaart in Midden-Limburg. Voor de uitvoering van deze projecten is het Regiodeal-bureau Midden-Limburg opgericht. Verder wordt binnen de SML nog samengewerkt binnen werkvelden op het gebied van wonen, ruimte, economie, toerisme en recreatie, natuur en landschap. Op het gebied van energieopwekking, -infrastructuur en de warmtetransitie werken is de Regionale Energie Strategie Noord Midden Limburg. De Veiligheidsregio Limburg Noord bundelt krachten op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en risicobeheersing, wat een niveau van veiligheid oplevert dat lokaal niet zelfstandig te organiseren is. De Omgevingsdienst NML

zorgt voor specialistische expertise op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving binnen het fysieke domein, waardoor kwaliteit en uniformiteit van uitvoering worden versterkt. In het Waterpanel Noord werken gemeenten samen met het waterschap aan waterveiligheid, klimaatadaptatie en duurzaam waterbeheer in onze regio.

Ook op sociaal gebied vindt veel regionale samenwerking plaats. Naast de arbeidsmarktregio werken we op het gebied van de jeugdzorg samen binnen de modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Limburg-Noord (MGR). Deze samenwerking is recentelijk uitgebreid door de uitvoeringstaken van de Jeugdwet en Wmo ook hieronder te brengen. Dit naar aanleiding van een door de Midden-Limburgse gemeenten ingesteld onderzoek naar de verdere samenwerking in het sociaal domein op het terrein van bedrijfsvoerings- en ondersteunende functies en de best passende schaal van samenwerken.

Daarnaast neemt Roerdalen deel aan de K80, een landelijk netwerk van kleine gemeenten. Hier wisselen gemeenten kennis uit over thema's die specifiek spelen bij kleine organisaties, zoals capaciteit, bestuurskracht en financiële druk. De K80 biedt bovendien een gezamenlijke stem richting provincie en rijk, waardoor Roerdalen meer invloed kan uitoefenen op landelijke ontwikkelingen.

Gemeenschapsopgave Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid is een fundament van een sterke gemeenschap: het geeft inwoners de rust en ruimte om mee te doen en zich te ontwikkelen.

Iemand met bestaanszekerheid heeft dus de rust en ruimte om te groeien en mee te doen in de samenleving. Dit betekent dat iemand genoeg heeft om een stabiel leven zonder te grote zorgen te leiden. Bestaanszekerheid gaat dus verder dan een financieel inkomen; het gaat ook om gezond te blijven, sociaal mee kunnen doen en tijdig ondersteuning vinden wanneer dat nodig is. Het is de basis voor een veilig en waardig leven, waarin inwoners ruimte ervaren om keuzes te maken en zich te ontwikkelen.

De opgave bestaanszekerheid is in de afgelopen jaren samen met inwoners, maatschappelijke partners en organisaties in beweging gezet. In een breed traject heb-

ben zij samen met de gemeente de fundamenten gelegd voor een gedeelde visie op bestaanszekerheid. In 2025 is een start gemaakt met het vertalen van deze visie naar uitvoering, waarbij samenwerking en gelijkwaardigheid tussen gemeente en gemeenschap centraal staan.

De komende jaren zetten we deze beweging voort. De opgave bestaanszekerheid blijft een doorlopend leer- en ontwikkelproces, waarin we regelmatig samen met de gemeenschap bepalen welke stappen op dat moment het meest betekenisvol en haalbaar zijn. In het nieuwe coalitieakkoord van de regering is weinig tot geen aandacht voor bestaanszekerheid en kansenongelijkheid.

Gemeenschapsopgave Duurzaamheid

De gemeenschapsopgave duurzaamheid richt zich op het versterken van onze omgeving, nu én voor toekomstige generaties.

De opgave duurzaamheid omvat onder andere de energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit en biodiversiteit. De keuzes over de rol van onze gemeente zijn opgenomen in Koers Duurzaamheid 2050. Duurzaamheid betreft de afweging tussen economie, sociaal en groen (natuur, milieu en klimaat) op dit moment en voor onze toekomstige inwoners.

Duurzame ontwikkeling doen we niet omdat het moet, maar omdat het onze lokale gemeenschap beter, comfortabeler en eerlijker maakt. Tot slot erkennen we dat iedereen hierin een verantwoordelijkheid heeft: overheden, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Vitale Gemeenschappen

Roerdalen is een gemeente met krachtige dorpen waar mensen elkaar kennen, helpen en samen activiteiten organiseren. Dit gemeenschapsgevoel is een grote kracht. Onze inwoners zijn lokaal betrokken en er zijn veel verenigingen en dorpsinitiatieven actief en er ontstaan nieuwe vormen van samenwerking, bijvoorbeeld bij gezamenlijke activiteiten of het delen van maatschappelijke gebouwen. De gemeente ondersteunt deze inzet met subsidies voor vrijwilligersorganisaties en burgerinitiatieven, zodat activiteiten kunnen doorgaan en vrijwilligers worden versterkt.

Tegelijkertijd staat deze vitaliteit onder druk. De manier waarop inwoners wonen verandert, met meer eenpersoonshuishoudens en een veranderende bevolkingssamenstelling. De vergrijzing neemt toe, jongeren trekken weg en nieuwe inwoners kennen de lokale gemeenschap nog niet altijd goed. Hierdoor neemt de aanwas van vrijwilligers af en is opvolging van bestuursleden niet vanzelfsprekend. Vrijwilligers krijgen veel taken op hun bord, waardoor verenigingen en voorzieningen kwetsbaarder worden. Ook zien we dat mobiliteit belangrijker wordt doordat verenigingen vaker over dorpsgrenzen heen samenwerken of fuseren.

Ontwikkelingen

De komende jaren staan we voor de opgave om de positieve energie in de dorpen te blijven benutten en versterken, terwijl de financiële ruimte beperkt is. We moeten zoeken naar een balans tussen het ondersteu-

nen van vrijwilligers en verenigingen en het voorkomen van overbelasting of afhankelijkheid van gemeentelijke middelen. Daarbij speelt ook de vraag hoe we de leefbaarheid in de dorpen behouden wanneer middelen en menskracht onder druk staan.

Tegelijkertijd doen we al veel om de kracht van onze gemeenschappen te ondersteunen. We stimuleren inwoners om zelf initiatieven te nemen en helpen hen om ideeën om te zetten in concrete activiteiten. Onze Samen Doen-gedachte is daarbij het uitgangspunt: inwoners, verenigingen en gemeente werken samen aan oplossingen die passen bij de schaal en identiteit van het dorp. We kijken daarbij naar het geheel van wonen, werken en leven met als uitgangspunt het behouden van de leefbaarheid en de sociale samenhang in onze dorpen. Deze integrale benadering helpt om kansen te zien die verder gaan dan gebouwen of voorzieningen.

Een sterke sociale basis

We investeren we in een sterke sociale basis. We ondersteunen vrijwilligersorganisaties, dorpsraden en maatschappelijke partners met advies, netwerkvorming en waar nodig financiële middelen. We zetten in op het verbinden van inwoners die iets willen betekenen voor hun dorp en op het versterken van samenwerking tussen organisaties. Door deze inzet ontstaat ruimte voor nieuwe vormen van gemeenschapskracht, ook wanneer traditionele structuren onder druk staan.

Maatschappelijke accommodaties

Maatschappelijke accommodaties spelen een centrale rol in het dorpsleven en staan de komende jaren voor grote keuzes.

Een belangrijk onderdeel van het dorpsleven zijn de maatschappelijke accommodaties. Veel activiteiten vinden plaats in gebouwen die te maken krijgen met steeds strengere wettelijke eisen, onder andere op het gebied van verduurzaming. De gemeente is eigenaar van een deel van deze gebouwen, maar er is onvoldoende budget

om alle accommodaties te renoveren, aardgasvrij(klaar) te maken of te vervangen door nieuwbouw. Dit vraagt om scherpe keuzes die passen bij de behoeften van de dorpen én de financiële mogelijkheden.

In december 2025 heeft de gemeenteraad de richtinggevende nota voor het accommodatiebeleid vastgesteld. In 2026 actualiseren we dit beleid en werken we samen met inwoners aan toekomstbestendige gemeenschappen. We volgen één integraal proces waarin we in alle kernen dorpsgesprekken voeren. De inzichten uit deze gesprekken vormen de basis voor uitvoeringsplannen per dorp, met keuzes die passen bij de lokale behoeften en de beschikbare middelen. De centrale vraag daarbij is hoe we de leefbaarheid in onze dorpen behouden en welke rol accommodaties daarin spelen. Aan het einde van het jaar legt het college een integrale afweging voor aan de gemeenteraad, ondersteund door het advies van inwoners. Zo werken we in een zorgvuldig en gezamenlijk proces toe naar een toekomstbestendig en gedragen accommodatiebeleid.

Samenleven en ondersteunen

In Roerdalen zetten veel inwoners zich voor elkaar in. Buurtgenoten helpen elkaar, mantelzorgers spelen een grote rol en we werken aan positieve gezondheid en preventie. Professionals en vrijwilligers werken samen, bijvoorbeeld via het sociaal team, scholen, huisartsen en zorgpartners. Deze samenwerking zorgt ervoor dat signalen sneller worden opgepakt en dat inwoners vaker tijdig passende ondersteuning vinden.

Voor jeugd en jongeren bouwen we aan sterke formele en informele netwerken. Het doel is dat zij opgroeien in een omgeving waar ondersteuning, ontmoeting en kansen vanzelfsprekend zijn, en waar professionals, vrijwilligers en inwoners elkaar weten te vinden wanneer dat nodig is. De inzet op positieve gezondheid helpt daarbij: we kijken breed naar welzijn, niet alleen naar zorg, maar ook naar meedoen, sociale contacten, een fijne leefomgeving en zingeving. Deze samenwerking zorgt ervoor dat signalen sneller worden opgepakt en dat inwoners vaker tijdig de juiste ondersteuning vinden. De kracht van onze gemeenschap vormt daarmee een belangrijke basis voor een sociaal en betrokken Roerdalen.

Ontwikkelingen

Tegelijkertijd nemen de uitdagingen in het sociaal domein toe. Steeds meer inwoners ervaren bestaansonzekerheid door stijgende kosten voor energie, boodschappen en wonen. Armoede blijft vaak verborgen door schaamte, waardoor problemen pas laat zichtbaar worden. Zorgvragen worden complexer en komen later aan het licht, terwijl de professionele capaciteit beperkt is en de afstanden binnen onze gemeente groot zijn.

Daarnaast groeit de eenzaamheid, zowel onder ouderen als jongeren. Mantelzorgers raken sneller overbelast en hebben vaker ondersteuning nodig. Jongeren ervaren meer druk en mentale problemen en hebben

behoefte aan hulp dichtbij huis. Voor ouderen is langer thuis wonen niet altijd vanzelfsprekend, zeker wanneer woningen niet passend zijn of het sociale netwerk klein is. Deze ontwikkelingen vragen om een sterke sociale basis en een goed georganiseerde ondersteuning. De opgave voor de komende jaren is om de kracht van onze gemeenschap te blijven benutten en tegelijk te voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen. Daarbij komen verschillende uitdagingen samen. We willen inwoners bestaanszekerheid bieden, maar kunnen niet alles neerleggen bij hun eigen netwerk. We streven ernaar om zorg en ondersteuning dichtbij te organiseren, terwijl de beschikbare capaciteit beperkt is. Het is belangrijk dat iedereen kan meedoen, ook wanneer mobiliteit, gezondheid of financiële omstandigheden dat moeilijker maken. Tegelijkertijd moeten we de ondersteuning betaalbaar houden in een tijd waarin de vraag blijft groeien.

Deze uitdagingen vragen om duidelijke keuzes, samenwerking met inwoners en partners, en een aanpak die aansluit bij de kracht én de kwetsbaarheid van onze gemeenschap.

Bouwen van netwerken rondom jeugd en gezin

Voor jeugd en gezinnen bouwen we aan sterke netwerken die problemen vroegtijdig kunnen signaleren en oplossen.

We weten dat problemen met en rondom jeugd vaak samenhangen met de thuissituatie en de directe omgeving van een kind. Daarom investeren we niet alleen in individuele ondersteuning, maar vooral in de netwerken rondom jeugdigen. We werken samen met ouders, mantelzorgers, scholen, sportverenigingen en andere organisaties die een rol spelen in het dagelijks leven van kinderen. Deze aanpak sluit aan bij onze bredere inzet op een sterke sociale basis, waarin inwoners elkaar kennen en helpen en waarin professionals, vrijwilligers en gezinnen samen optrekken. Door deze samenwerking te versterken, kunnen we eerder ingrijpen, overbelasting voorkomen en bijdragen aan een veilige en gezonde omgeving waarin kinderen kunnen opgroeien.

We werken met een integrale aanpak rondom jeugd en onderwijs, samen met scholen en andere partners in de leefomgeving van kinderen. Wat begon als een pilot is vanaf 2025 structureel onderdeel van onze werkwijze: gedragswetenschappers vanuit de gemeente zijn regelmatig aanwezig in de klas en bij de kinderopvang om leerkrachten te ondersteunen, vroeg te signaleren en direct passende hulp te bieden.

Ervaringsdeskundigheid

We zien daarnaast dat ervaringsdeskundigheid een steeds belangrijkere rol speelt in het versterken van de sociale basis. In Roerdalen werken we met 'overwegingsgroepen', die zijn ontstaan vanuit een pilot met Wonen Limburg en inmiddels zijn uitgegroeid tot een begrip in de gemeente. In deze groepen ontmoeten mensen elkaar die om verschillende redenen niet (meer) meedoen in de samenleving, bijvoorbeeld door verslaving, eenzaamheid of armoede. De groepen bieden een veilige plek waar lotgenoten elkaar herkennen, ervaringen delen en stap voor stap weer aansluiting vinden bij het dagelijks leven. Deze aanpak is waardevol omdat mensen zich gesteund voelen door anderen die vergelijkbare situaties hebben meegemaakt. Inmiddels zijn twee deelnemers uit deze groepen doorgesloopt tot ervaringswerkers. Zij zetten hun eigen

ervaring in om anderen te ondersteunen en vormen daarmee een belangrijke schakel in het netwerk rondom inwoners die extra steun nodig hebben. Hiermee versterken we niet alleen individuele veerkracht, maar ook de gemeenschapskracht in onze dorpen.

Mensontwikkelbedrijf Roerdalen

In Roerdalen starten we dit jaar met een driejarige pilot voor een mensontwikkelbedrijf (MOB). Dit initiatief is bedoeld om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt beter te ondersteunen. Het MOB biedt een plek waar mensen kunnen werken aan hun ontwikkeling, talenten kunnen ontdekken en stap voor stap kunnen toewerken naar passend werk of daginvulling.

Het MOB wordt meer dan alleen een werkplek of doorstroomlocatie: het wordt ook een ontmoetingsplek waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten, samenwerken en nieuwe vaardigheden kunnen opdoen. Door professionele begeleiding, praktische ondersteuning en een veilige omgeving te bieden, helpen we inwoners om weer mee te doen op een manier die bij hen past.

Met deze pilot onderzoeken we wat werkt, welke ondersteuning het meest effectief is en hoe we samen met partners een duurzame structuur kunnen opbouwen voor de toekomst.

Integraal huisvestingsplan

Met het integraal huisvestingsplan werken we aan toekomstbestendige en gezonde schoolgebouwen.

In het integraal huisvestingsplan (IHP) uit 2021 is de koers uitgezet voor de nieuwbouw en renovatie van onze basisscholen. De ambitie is om alle schoolgebouwen toekomstbestendig te maken, met oog voor duurzame, gezonde en prettige schoolgebouwen, waar inclusief onderwijs kan plaatsvinden. In 2026 is in samenwerking met de onderwijsbesturen de (vierjaarlijkse) actualisatie van dit plan opgesteld, gericht op de termijn 2026-2030. Deze zal in de zomer ter besluitvorming in de raad komen.

Veiligheid en maatschappelijke weerbaarheid

Veiligheid en maatschappelijke weerbaarheid vragen om een brede aanpak waarin zorg, leefbaarheid en handhaving steeds meer met elkaar verweven zijn.

Veiligheid in onze gemeente gaat allang niet meer alleen over inbraken en overlast. We krijgen steeds vaker te maken met ingewikkelde problemen zoals georganiseerde criminaliteit (ondermijning), cyberaanvallen en digitale storingen, polarisatie en spanningen in de samenleving, radicalisering en extremisme, inwoners met een combinatie van schulden, psychische problemen en verslaving.

De afgelopen jaren lag de nadruk vooral op het oplossen van acute problemen. Nu is het moment gekomen om gericht te werken: duidelijke keuzes maken, prioriteiten stellen en onze veiligheidsorganisatie versterken.

Dat doen we niet alleen. We werken samen met inwoners, politie, zorgpartners en buurgemeenten. Het doel is een veilige leefomgeving waarin mensen zich beschermd en gehoord voelen.

Elke vier jaar stelt de gemeente een Integraal Veiligheidsplan (IVP) op. In 2026 doen we dat samen met Echt-Susteren en Maasgouw. In dit plan brengen we veiligheidsproblemen in kaart. We kijken daarbij waar de grootste risico's zitten en bepalen waar we als gemeente op inzetten. Het IVP is dus de basis voor concrete acties en investeringen.

Daarnaast zien we steeds vaker situaties waarin meerdere problemen samenkomen, bijvoorbeeld jongeren met schulden én psychische klachten, gezinnen met zorgvragen én overlast en bijvoorbeeld personen die zowel hulp nodig hebben als toezicht. In vastgelopen casussen zetten we de doorbraakmethode in, waarbij betrokken partners samen één plan maken om sneller tot passende ondersteuning of interventie te komen. Dit betekent dat veiligheid en zorg steeds meer samen moeten werken. Binnen de MER-gemeenten (Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen) werken we daarom toe naar één gezamenlijke aanpak. Zo weten partners beter wat ze van elkaar mogen verwachten en kunnen we sneller en effectiever handelen.

In situaties van ontwrichting, zoals een cyberincident, langdurige stroomuitval of maatschappelijke onrust, wordt de gemeente aangesproken als eerste overheid. Van de gemeente wordt verwacht dat essentiële dienstverlening beschikbaar blijft, ook onder uitzonderlijke omstandigheden. Om deze verantwoordelijkheid waar te maken zetten we in op een structurele aanpak voor bedrijfscontinuïteit (Business Continuity Management, BCM). BCM borgt dat kritische processen en dienstverlening tijdens en na een verstoring kunnen worden voortgezet. Daarnaast versterken we onze crisisorganisatie en vergroten we de weerbaarheid van inwoners. Dit doen we samen met de MER-gemeenten en regionale partners.

Leefomgeving

Hieronder beschrijven we de belangrijkste ontwikkelingen en uitdagingen in onze fysieke leefomgeving.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet brengt de komende jaren aanzienlijke uitdagingen met zich mee. Op dit moment wordt de bestaande Omgevingsvisie aangepast op het onderdeel wonen. Daarna wordt de visie regelmatig bijgewerkt zodat deze blijft aansluiten op nieuwe inzichten en opgaven binnen de gemeente. De Omgevingsvisie vormt daarbij steeds het strategische vertrekpunt voor programma's, gebiedsontwikkelingen en de verdere uitwerking van het omgevingsplan.

De grootste opgave binnen de Omgevingswet ligt de komende jaren bij het opstellen van het omgevingsplan. Dit plan vervangt alle bestaande bestemmingsplannen en (lokale) regels voor de fysieke leefomgeving. Uiteindelijk moet het een samenhangend, actueel en digitaal toegankelijk geheel vormen. Hiervoor moet een grote hoeveelheid bestaande regelgeving worden samengebracht, herschreven en juridisch verankerd. Het gaat om uiteenlopende regels, zoals bouwregels, milieunormen en lokale verordeningen. Onderdeel van het opstellen van het omgevingsplan is het toegankelijk maken van de regels voor inwoners door het ontwikkelen van een vergunningen-check op basis van de regels uit het omgevingsplan.

Het omgevingsplan moet ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen en tegelijkertijd gezondheid, veiligheid en de kwaliteit van leven beschermen. Het moet inwoners en initiatiefnemers duidelijkheid geven over wat waar mogelijk is.

Het omgevingsplan vormt de basis voor de vergunningverlening. Denk hierbij aan vergunningplichten, beoordelingsregels en aanvraagvereisten.

Energievoorziening en -verbruik

De druk op onze energievoorziening neemt toe omdat de huidige opwekcapaciteit beperkt is, het huidige elektriciteitsnet te weinig transportruimte biedt en het risico op uitval groeit.

Energie is nodig om te kunnen wonen, reizen en werken in Roerdalen. Het is belangrijk dat energie niet uitvalt en dat de kosten laag en voorspelbaar zijn. Ook doen we onze gepaste bijdrage om klimaatverandering niet erger te maken. De algemene trend is dat stroom meer hernieuwbaar wordt en dat fossiele brandstoffen duurder worden. Dat maakt het verstandig om minder afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen.

Via de Regionale Energie Strategie Noord Midden Limburg (RES NML) werkt Roerdalen samen aan de doelen voor elektriciteit, warmte en infrastructuur. In de Nieuwe Koers 2050 is vastgesteld wat de bijdrage aan elektriciteitsopwek met zonnepanelen en zon op dak is voor 2030. Ook is er een beleidskader voor zonne- en windenergie vastgesteld onder welke omstandigheden dit mogelijk is, naast provinciaal en nationaal beleid. Als alle vier de geplande zonnepanelen in 2030 zijn gerealiseerd, voorzien deze in ongeveer een vijfde van het totale lokale energieverbruik. Daarmee blijft Roerdalen kwetsbaar voor energiezekerheid en betaalbaar.

heid. Het zonneveld op de Attero-stortplaats is inmiddels geopend en het publieke zonneveld Zonnestation Montfort wordt eind tweede kwartaal van 2026 gerealiseerd. Twee private zonnevelden, Kleine Bergerweg en Hobberveld hebben vertraging door een juridische procedure en een wachtlijst voor een netaansluiting. Als projecten niet doorgaan, zet het beleid in op meer zon op dak. De resterende potentie is echter onvoldoende om de doelstelling volledig te halen. Ook bemoeilijken netcongestie, terugleverkosten en het afschaffen van de salderingsregeling in 2027 verdere groei. De gemeenteraad staat voor de vraag welke tussendoelstelling voor 2040 nodig is om op koers te blijven richting 2050.

We zullen nog zo'n 10 jaar te weinig transportcapaciteit hebben voor onze stroom. Deze problemen heten transportschaarste en netcongestie. Er komt stapsgewijs meer transportcapaciteit bij Tennet en Enexis, maar ook komt er meer stroomvraag doordat brandstofgestookte apparaten elektrisch gemaakt worden. De gemeente Roerdalen faciliteert Enexis om onze dorpen zo snel mogelijk te voorzien van extra stroomkabels en transformatorhuisjes. Daarnaast maken de energiewet en digitalisering het makkelijker voor inwoners en bedrijven om energie te delen met het vormen van energiegemeenschappen en -hubs. Dit is wel afhankelijk van initiatief van onderop bij inwoners en bedrijven. De vraag is welke rol de gemeente neemt als dit initiatief te weinig is of uitblijft.

De opwek van zonne-energie sluit bovendien niet goed aan op de energievraag gedurende de dag en het jaar. Dit leidt tot netcongestie, zowel op zonnige zomerdagen als op koude winterdagen. We zetten daarom in op energiebesparing, isolatie, groen gas, alternatieve warmte, ener-

gieopslag en energiedelen. Ook verkennen we de mogelijkheden van windenergie uit het Duitse grensgebied. Als deze oplossingen onvoldoende bijdragen, ligt de vraag bij de raad of windenergie of extra zon op land, in combinatie met opslag, opnieuw moet worden overwogen en/of om meer te doen met zon op land in combinatie met stroom- en warmteopslag.

Het risico op langdurige stroomuitval neemt toe door technische kwetsbaarheden en digitale dreigingen. Dit heeft directe gevolgen voor warmtevoorziening en gemeentelijke dienstverlening, die sterk afhankelijk zijn van elektriciteit. De gemeente werkt aan integraal veiligheidsbeleid, maar de focus ligt nu op vitale infrastructuur. Het vraagstuk voor de gemeenteraad is in hoeverre extra investeringen in bijvoorbeeld batterijen, warmteopslag en noodstroomvoorzieningen gewenst zijn, omdat deze zowel duurzaamheid als veiligheid versterken.

Economie, toerisme en recreatie

Economie

Onze lokale economie, toeristische sector en recreatievoorzieningen versterken elkaar en dragen bij aan leefbaarheid en sociale samenhang.

Onze economie bestaat vooral uit diverse mkb-bedrijven die sterk verbonden zijn met de regio. Daarnaast ligt een deel van bedrijventerrein Roerstreek in onze gemeente en een aantal grotere industriebedrijven, die producten of halffabricaten maken voor de internationale markt. Door de natuur en het landschap speelt toerisme en recreatie een economische rol. Hoewel dit geen wettelijke taak is, zien we dit ook als een thema dat bijdraagt aan gezondheid, ontmoeting en leefbaarheid.

Het algemene economische beleid van Roerdalen krijgt vorm in samenwerking met gemeenten en brancheorganisaties in Midden-Limburg; zo werken we samen binnen de Keyport-regio en delen we het bedrijventerrein Roerstreek met Roermond.

Daarnaast wordt er momenteel een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein, een woongebied of een gemengde ontwikkeling aan de rand van Vlodrop. Gezien de huidige netcongestie lijkt realisatie van een dergelijke gebiedsontwikkeling met een traditionele elektriciteitsaansluiting pas met jarenlange vertraging haalbaar, tenzij wordt geïnvesteerd in lokale energieopslag en aanvullende duurzame energieopwekking in de buurt.

De raad wordt op een later moment gevraagd zich uit te spreken over ondersteuning van ondernemers bij automatisering, digitalisering en weerbaarheid, in een context van stijgende energiekosten en arbeidsmarktkrapte.

Toerisme en recreatie

Op het gebied van toerisme bevorderen we samenwerking tussen bedrijven, verenigingen en stichtingen die bijdragen aan sportieve recreatie of natuurrijke recreatie en ontspanning. Ons doel is een aantrekkelijk aanbod dat bijdraagt aan gezondheid en sociale verbinding, in balans met de natuur. Dit kan mogelijk ook bijdragen aan lagere zorgkosten, al is dit moeilijk meetbaar.

In onze toeristische visie geven we aan dat we van Roerdalen een aantrekkelijke bestemming willen maken en houden. Hiervoor hebben we vier speerpunten: Laat zien wat je hebt (goede marketing), biedt een kwalitatief goed aanbod, zorg voor verbinding tussen ondernemers en partners, en zorg voor een goede balans tussen economische en natuurontwikkeling. Kleinschalig ondernemerschap past hierbij, met zo min mogelijk overlast voor inwoners.

Voor de lokale horeca en toerismesector heeft de gemeente het Toeristisch Platform Roerdalen opgericht, onder de noemer 'Klein geluk uit Roerdalen'. Dit platform brengt ondernemers samen die als partners met de gemeente samenwerken. Deze nieuwe impuls heeft gezorgd voor een positieve energie, mede dankzij de gezonde balans tussen jongere en meer ervaren ondernemers. Daar mogen wij samen met hen oprecht trots op zijn.

Op Midden-Limburgs niveau wordt daarnaast een campagne ontwikkeld om ons toeristisch aanbod nog beter op de kaart te zetten. Via het lokale platform versterken we de samenwerking tussen ondernemers, onder andere door het ontwikkelen van arrangementen voor Nederlandse, Duitse en andere internationale toeristen.

Voor Roerdalen is het belangrijk om het juiste type toerisme aan te trekken: recreanten die passen bij de identiteit van Roerdalen en respectvol omgaan met natuur en leefomgeving. Zo draagt toerisme bij aan de lokale economie, het in stand houden van voorzieningen en aan sociale doelen zoals gezondheid en ontmoeting. In de nieuwe raadsperiode wordt het toeristisch beleid geactualiseerd.

Toeristisch focussen we ons in Roerdalen op het verstevigen van onze positie bij twee prioritaire doelgroepen waarmee we ons kunnen onderscheiden: mountainbiken en paardrijden.

Op termijn willen we een sterk midden-limburgs mountainbikenetwerk hebben en het doel bij paardrijden is de ruiters onderling meer te verbinden. Als het ons vervolgens ook nog lukt om voor deze ogenschijnlijk tegengestelde belangendoelgroepen de krachten te laten bundelen zetten we daarmee onze gemeente toeristisch op de kaart. Op beide doelen wordt momenteel actief ingezet. Daarnaast is het geluk- en bezinningstoerisme een onlosmakelijk onderdeel van onze aantrekkingskracht geworden.

Wonen

De druk op de woningmarkt en nieuwe landelijke eisen vragen om scherpe keuzes en intensieve regionale samenwerking.

Roerdalen groeit vooral doordat mensen van buiten de gemeente hier graag komen wonen. Dit legt extra druk op de woningmarkt in onze gemeente. Naast onze extra inspanning om tegemoet te komen aan de woningbehoefte van onze huidige inwoners, hebben we ook nadrukkelijk aandacht voor onze toekomstige nieuwe inwoners. Dit kunnen zowel mensen zijn die op eigen wens ervoor kiezen zich in Roerdalen te vestigen, alsook mensen die om verschillende redenen naar onze regio zijn gevlucht. Ook arbeidsmigranten die wij actief hebben aangetrokken huisvesten zich in Roerdalen. Deze instroom is divers en beïnvloedt de bevolkingssamenstelling. Door regionale afstemming kunnen we woningen blijven realiseren die passen bij deze ontwikkelingen. Lokale beleidsinstrumenten, zoals het Actieplan Versnellen Woningbouw, helpen ons bovendien om een hogere bouwambitie waar te maken dan op basis van prognoses strikt noodzakelijk lijkt, maar die wel aansluit bij de landelijke woonopgaven. Het Actieplan Versnellen Woningbouw geeft richting aan de integrale woningbouwopgave in Roerdalen. Zowel beleidsmatig als projectmatig qua aantallen, prioriteiten en organisatie.

Het Rijk heeft via de Woondeal Limburg alle provincies, gemeenten, corporaties en ontwikkelaars gevraagd zich in te zetten om meer woningen versneld op de markt te brengen. Voor gemeenten die nog niet aan het landelijk gemiddelde voor sociale woningbouw voldoen, geldt daarbij dat 30% van de nieuwbouw uit sociale woningen moet bestaan, en dat twee derde van de nieuwbouwwoningen in het betaalbare huur en koopsegment gerealiseerd moet worden. Deze percentages moeten nog wettelijk worden vastgelegd. De raads werkgroep Wonen wordt regelmatig geïnformeerd over de voortgang, waarbij bijzondere doelgroepen nadrukkelijk aandacht krijgen.

Omdat de landelijke woonopgave groot is en de eisen over hoeveel en voor wie we bouwen steeds hoger worden, is het voor Roerdalen belangrijk goed te begrijpen wat er op ons afkomt en hoe we hierop anticiperen. Binnen de Samenwerking Midden Limburg werken we intensief samen

om landelijke en provinciale kaders te vertalen naar regionaal beleid. Vooruitlopend op de nieuwe Wet versterking regie Volkshuisvesting werken we nu al een regionaal afgestemd Volkshuisvestingsprogramma, dat uiteindelijk de huidige regionale woonvisie zal vervangen. Omdat de wet nog niet definitief is, wordt dit programma dynamisch opgesteld, zodat we het snel kunnen aanpassen wanneer landelijke regels — zoals de verplichting tot 30% sociale woningbouw — definitief worden vastgelegd.

Tegelijkertijd zetten we ons regionaal in om binnen de wettelijke en provinciale kaders zoveel mogelijk lokale ruimte te behouden, zodat Roerdalen kan blijven bouwen wat onze inwoners nodig hebben. Over deze ontwikkelingen vindt regelmatig overleg plaats met de provincie, de woningcorporatie en het Rijk. De regionale samenwerking is daarbij essentieel. Omdat de Wet versterking regie volkshuisvesting nog niet door de Eerste Kamer is, staan de bijbehorende eisen — zoals de 30% sociale nieuwbouw — nog niet vast. Mogelijk moet het Volkshuisvestingsprogramma hier later op worden aangepast. De woonregio heeft altijd gestreefd naar het behouden of creëren van maximale ruimte binnen de bestaande kaders.

In het regionale Volkshuisvestingsprogramma, dat fungeert als een regionaal raamwerk, worden onderwerpen opgenomen waarvoor aanvullende regionale afspraken nodig zijn. Dit betreft onder meer evenwichtige verdeelafspraken voor de huisvesting van diverse aandachtsgroepen, waarbij ook passende zorg, ondersteuning en begeleiding moet worden meegewogen. Binnen deze aandachtsgroepen bevinden zich doelgroepen die door het Rijk als verplicht urgent zijn aangewezen. Dit vraagt om integrale bestuurlijke afstemming tussen de portefeuilles Wonen en Sociaal Domein van verschillende gemeenten, soms zelfs breder in Noord en Midden Limburgs verband. Volgens de Wet versterking regie volkshuisvesting moeten afspraken over urgentie uiteindelijk worden vastgelegd in een regionale urgentie- of huisvestingsverordening. De eerste bestuurlijke gesprekken hierover zijn in het eerste kwartaal van 2026 gestart en de uitkomsten zullen worden opgenomen in het regionale Volkshuisvestingsprogramma. Volgens de Wet versterking regie volkshuisvesting moeten afspraken over urgentie uiteindelijk worden vastgelegd in een regionale urgentie of huisvestingsverordening.

Onze woningbouwpartner de corporatie

De samenwerking met onze woningcorporatie is belangrijk om binnen de landelijke en provinciale kaders toch te bouwen wat Roerdalen nodig heeft.

Landelijke beleidslijnen (30% regionale, sociale nieuwbouw) richting een hoger aandeel sociale woningbouw zetten de investeringsruimte van corporaties onder druk, waardoor in Limburg gesprekken worden gevoerd over hoe beschikbare middelen het beste kunnen worden ingezet. Dit zal leiden tot gesprekken over het verdelen van de investeringsruimte van corporaties over de Limburgse regio's. Onze regio heeft op basis van een recent behoefteonderzoek minder behoefte aan sociale woningbouw dan het landelijk gemiddelde, maar wel behoefte aan (betaalbare) woningen. Limburg-breed zullen bestuurlijke gesprekken worden gevoerd tussen de gemeenten/woningbouwregio's, de provincie en de corporaties. Vraag is hoe ermee wordt omgegaan als de corporaties de gewenste investeringsruimte niet hebben om te bouwen binnen een gemeente. Wordt de woningbouw door het Rijk, de provincie of de regio op slot gezet of wordt doorgebouwd als er dan wel mogelijkheden zijn in een gemeente om woningen die niet binnen die categorie vallen te bouwen? Dit is een van de onderwerpen waarover gesprekken gevoerd zullen worden. Hiervoor zal naar verwachting ook aandacht zijn in de Provinciale Verordening, die nu in ontwikkeling is. De verordening is een nadere uitwerking van de Provinciale omgevingsverordening (POVI).

Om sociale huurwoningen te kunnen realiseren zijn we in Roerdalen sterk afhankelijk van Wonen Limburg. Roerdalen heeft relatief minder behoefte aan extra sociale huur dan het landelijk gemiddelde, maar juist wel aan meer betaalbare woningen. Daarom voeren we jaarlijkse gesprekken en sluiten we meerjarige prestatieafspraken af met de corporatie en de huurdersorganisatie en brengen we in regionale en provinciale overleggen actief naar voren wat onze lokale behoefte is.

Betaalbaarheid van woningen

Omdat de betaalbaarheid onder druk staat, blijven we actief inzetten op maatregelen die starters en doorstromers ondersteunen.

Het aankoopbedrag van woningen voor Starterslening is verhoogd, maar de provinciale bijdrage voor de provinciale starterslening zelf niet. Hierdoor neemt het gemeentelijke aandeel toe, dat weliswaar weer wordt terugbetaald door de starter. Tegelijk is de vraag of de regeling nog voldoende aansluit bij het doel en of deze geen prijsopdrijvend effect heeft. We blijven de effecten monitoren.

Daarnaast verkopen oudere inwoners vaker hun woning en verhuizen naar sociale huur. Dit vergroot, wellicht onterecht, de druk op de sociale huurmarkt. Ons beleid voor kavelsplitsing kan hier deels een oplossing bieden.

We werken ook aan verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Om deze verduurzaamde woningen bereikbaar te houden voor starters, is de Starterslening beschikbaar.

Als gemeente bouwen wij alleen bij uitzondering zelf woningen, maar door goed lokaal beleid en actieve grondpolitiek creëren we wel zoveel mogelijk ruimte om initiatieven van anderen passend binnen de kaders mogelijk te maken.

Afval en grondstoffen

Roerdalen zet in op een circulaire toekomst, waarin afval steeds meer een waardevolle grondstof wordt.

In Roerdalen is het grondstoffenplan in ontwikkeling, waarin de thema's 'Samen stap voor stap circulair' en 'Van afval naar grondstof' uit het strategisch meerjarenplan van GR RD Maasland terugkomen. Dit sluit aan bij de maatschappelijke trend van bewustwording en samenwerking. Door afvalpreventie, recycling en hergebruik te stimuleren, dragen we bij aan een duurzame en toekomstbestendige leefomgeving.

Afval wordt steeds vaker als grondstof gezien. Dit vraagt om meer gescheiden inzameling en verwerking, op grotere schaal dan alleen de Roerdalen, om een en ander economisch winstgevend te laten zijn. We stellen ons hierin proactief op, omdat dit bijdraagt aan een duurzame leefomgeving en voordelen oplevert voor onze inwoners.

Openbare ruimte

De openbare ruimte is er voor iedereen, in het bijzonder voor onze inwoners. In een goed aangelegde en onderhouden openbare ruimte is het fijn wonen en leven.

We dragen bij aan een gezonde leefomgeving die we sociaal veilig, inclusief, groen en klimaatbestendig (willen) inrichten. Hierbij werken we onder andere aan een goed werkende riolering, wateropvang, openbare verlichting, wegen, trottoirs en voldoende groen. Op pleinen, speelplekken en in parken worden rust maar ook beleving en ontmoeting gecombineerd. Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte krijgen daarbij onze continue aandacht.

Ontwikkelingen

In de openbare ruimte zien we een aantal grote ontwikkelingen die zowel bovengronds als ondergronds steeds meer druk veroorzaken.

Partijen zoals Enexis, WML en verschillende data-aanbieders breiden momenteel hun capaciteit uit om onze leefomgeving toekomstbestendiger te maken. Betere internetverbindingen creëren kansen voor digitale zorg en een toenemende vraag naar elektriciteit ondersteunt de overgang naar een gasloze woonomgeving. Deze ontwikkelingen hebben grote impact op de openbare ruimte, zowel bovengronds — waar regelmatig gegraven wordt — als vooral ondergronds.

De ondergrond raakt daarbij steeds voller door de vele kabels en leidingen voor gas, water, elektra en data. Voor de energietransitie zijn bovendien zwaardere elektriciteitskabels nodig. Hierbij gelden afstandsregels, omdat zware stroomkabels warmte afgeven en waterleidingen voldoende koel moeten blijven voor de volksgezondheid.

Aanbieders breiden momenteel hun capaciteit uit om onze leefomgeving toekomstbestendiger te maken. Door deze toenemende druk onder de grond komen we steeds vaker in de knel met andere ruimtelijke opgaven, zoals vergroening en het bieden van meer ruimte voor water. Een bomenrij vraagt bijvoorbeeld veel wortelruimte, waardoor op die plek geen kabels of leidingen kunnen worden gelegd. In bestaande wijken is die ondergrondse ruimte vaak beperkt of zelfs niet beschikbaar. De combinatie van energietransitie, vergroening en klimaatadaptatie zorgt er daardoor voor dat de ondergrond op steeds meer plekken letterlijk te vol wordt.

We dragen bij aan een prettige en veilige leefomgeving door, waar mogelijk, extra groen aan te leggen, water op te vangen en plekken te creëren waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. We zorgen daarbij voor een inrichting die onze buitendienst goed kan blijven onderhouden, op een haalbare en betaalbare manier. Tegelijkertijd vraagt de actieve betrokkenheid van inwoners en daar serieus mee omgaan extra tijd.

Samen met het team Leefomgeving werken we aan de versnelling van de woningbouw. Nieuwe wijken en straten worden mede door ons aangelegd, waarbij we de beschikbare ruimte zowel boven- als ondergronds toekomstbestendig invullen. Dit vraagt vaker meer ruimte dan voorheen gebruikelijk was. Daarnaast leidt de uitbreiding van kernen door nieuwe woningbouwlocaties tot een grotere beheers- en onderhoudsopgave, waarvoor zowel financiële als personele capaciteit nodig is.

Tot slot maakt regelgeving, onder andere rondom Natura 2000-gebieden, het aanleggen, beheren en onderhouden van de openbare ruimte complexer en kostbaarder dan voorheen. Ook klimaatadaptatie vraagt extra ruimte: waterberging en bomen kunnen niet worden gerealiseerd op plekken waar kabels en leidingen liggen. Dit heeft invloed op de herinrichting van bestaande wijken én de aanleg van nieuwe woongebieden.

Energie-infrastructuur

De energie- en water-infrastructuur vormt een groeiende uitdaging door beperkte aansluitmogelijkheden en toenemende druk op het elektriciteitsnet

De komende jaren is het onzeker of nieuwe projecten tijdig kunnen worden aangesloten op elektriciteit en water. We faciliteren netbeheerder Enexis bij de uitbreiding van het elektriciteitsnet om netcongestie te verminderen. Enexis is verantwoordelijk voor de aanleg van extra kabels en transformatorstations. Na uitbreiding wordt gekeken naar een zorgvuldige inpassing in de omgeving.

Vertraging in netuitbreiding vergroot het risico op stroomuitval en beperkt de mogelijkheden voor inwoners en ondernemers om te verduurzamen. Ook bestaat het risico dat nieuwe woningen en bedrijventerreinen geen of geen traditionele stroomaansluiting krijgen. Oplossingen zoals lokale opwek, opslag en alternatieve systemen vragen maatwerk en brengen hogere kosten met zich mee.

De Autoriteit Consument en Markt heeft aangekondigd dat ook kleinverbruikers met wachttijden te maken kunnen krijgen, met prioriteit voor maatschappelijke functies. Dit kan gevolgen hebben voor de ambities op het gebied van wonen en economie en vraagt mogelijk van de raad om extra investeringen of pijnlijke keuzes.

Water, Groen en Ruimtelijke inpassing

Voor wateropvang, vergroening en infrastructuur is meer ruimte nodig. In bestaande wijken is die ruimte beperkt, waardoor keuzes noodzakelijk zijn. In nieuwbouwwijken zal meer ruimte voor alle voorzieningen nodig zijn.

Participatie met inwoners, ondernemers en toenemende regelgeving maken vernieuwingsopgaven complexer en vragen een langere voorbereidingstijd en andere uitvoeringstechnieken. Ook het beheer en onderhoud na aanleg vragen structurele aandacht en voldoende budget om het kwaliteitsniveau te behouden.

Onze buitendienst biedt ook een werkomgeving voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Een deel

van onze medewerkers werkt vanuit DOON (voorheen Westrom) bij onze dienst. Daarnaast hebben we medewerkers die vanuit de Outdoorcampus (mogelijk toekomstige verbinding met het Mens Ontwikkel Bedrijf) begeleid worden naar werk. Zij onderhouden en beheeren onze openbare ruimte en zijn hierdoor vaak het gezicht van de gemeente voor onze inwoners. We merken hier een spanningsveld op tussen de steeds mondiger wordende burger en medewerkers uit onze buitendienst waarvan een aantal werkt in een beschermde werkomgeving of afstand tot de arbeidsmarkt.

Bij nieuwe inrichtingen en aanpassingen combineren we waar mogelijk meerdere werkzaamheden om efficiënt te werken en kapitaalvernietiging te voorkomen. Daarbij maken we telkens keuzes tussen verschillende belangen, zoals ruimte voor auto's of juist voor fietsers en voetgangers, groen of verharding, en verlichting voor veiligheid of duisternis ten behoeve van de natuur. Inwoners betrekken we waar mogelijk, bijvoorbeeld door hen te stimuleren zelf bij te dragen aan vergroening, onder meer door bomen op eigen terrein te planten. De kaders van de gemeenteraad en de beheersbaarheid van de openbare ruimte blijven daarbij leidend, want een goed ingerichte openbare ruimte is essentieel voor een gezond leefklimaat.

Oudere wijken uit de jaren zestig, zeventig en tachtig komen nu snel achter elkaar in aanmerking voor onderhoud. Rioleringen, straten en pleinen worden vernieuwd en daarbij zien we uitdagingen zoals de toegenomen parkeerdruk door het grotere aantal auto's in de openbare ruimte. Daarnaast vragen vergroening en de uitbreiding van kabels en leidingen om ruimte binnen een fysieke omgeving die vaak al beperkt is. De extra ruimte die nodig is voor waterberging en het vergroenen van de leefomgeving zoeken we waar mogelijk binnen de wijk, maar ook in de randen rondom de kernen. Samenwerking met inwoners, bijvoorbeeld via vergroening op particuliere terreinen, kan helpen om hittestress te verminderen en water langer vast te houden.

Groen en natuurbeleid

De komende jaren verandert het groen- en natuurbeleid ingrijpend door nieuwe Europese en landelijke verplichtingen.

Natuur speelt in Roerdalen een grote rol in ons denken over geluk, leefbaarheid, positieve gezondheid, toerisme en ondernemerschap. De Europese Natuurherstelverordening, die sinds augustus 2024 van kracht is, verplicht alle lidstaten om aangetaste natuur actief te herstellen. Het doel is dat in 2050 minimaal 90% van de beschadigde natuur is hersteld. Waar bestaande natuurwetgeving vooral gericht was op bescherming, richt deze verordening zich op herstel. Nederland moet uiterlijk 1 september 2026 een nationaal natuurherstelplan indienen; het Rijk komt naar verwachting eind 2026 met een uitgewerkt voorstel.

De provincie werkt ondertussen aan plannen voor het realiseren van nieuwe natuur en extra bosaanplant. Dat heeft gevolgen voor landbouwgrond en vraagt in Roerdalen om het creëren van bufferzones rond natuurgebieden. De wens van de provincie om extra natuur toe te voegen botst soms met de belangen van onze agrarische sector.

Daarnaast vragen de ontwikkeling en het beheer van natuurgebieden om langdurige financiële afspraken. Ons meest recente natuurcompensatieproject, Flinke Ven, is hiervan een voorbeeld.

De verordening richt zich niet alleen op Natura 2000gebieden, maar ook op herstel van beken, moerassen, veengebieden en natuur in dorpen en steden. Uiterlijk in 2030 moeten maatregelen klaarstaan voor het herstel van minimaal 30% van de natuur die nu in slechte staat verkeert. Voor Roerdalen zijn vier onderdelen van de verordening in het bijzonder relevant.

Het eerste betreft het herstel van stedelijke en landelijke ecosystemen, zoals in dorpen en wegbermen. Het afgelopen jaar ontwikkelden het college en de raad

daarom een groenstructuur- en bomenplan, gekoppeld aan het groenbeheerplan. Dit is hard nodig, omdat droogte, hevige regen en invasieve soorten grote invloed hebben op biodiversiteit. Goed natuurbeheer helpt ook om risico's zoals natuurbranden of groot-schalige boomsterfte te beperken.

Het tweede onderdeel is het herstel van bestuiverpopulaties. Dat gebeurt onder meer door het aanpassen van het bermbeheer, bijvoorbeeld door kruidenrijke bermen. Ook de bestrijding van de Aziatische hoornaar valt hieronder. Bestuivers zijn niet alleen belangrijk voor de natuur zelf, maar ook voor tuinen, landbouw en het voorkomen van plagen. Bovendien draagt het groene karakter van Roerdalen bij aan onze aantrekkingskracht voor toerisme.

Het derde onderdeel is het herstel van landbouwecosystemen, wat aansluit bij projecten zoals de Regiodeal Bodemdiversiteit en de samenwerking in Nationaal Park De Meinweg / Limburgse Maasterrassen. Het uitgangspunt is dat landbouw op de juiste plek plaatsvindt en dat landbouwgrond duurzaam wordt gebruikt, zoals ook verwoord in de ambitie van de LLTB voor een robuuste, financieel gezonde landbouw-ecosystemen, wat aansluit bij projecten zoals de Regiodeal Bodemdiversiteit en de samenwerking in Nationaal Park De Meinweg.

Het vierde onderdeel betreft het herstel van boscossystemen. Roerdalen heeft hiervoor de Bos- en beheerstrategie 2031 opgesteld. Het doel is een vitaal en gezond bos, onder andere door het aanleggen van gemengde loofbossen en variatie in leeftijdsklassen. Met de Bosgroep is hiervoor een beheersovereenkomst gesloten tot 2032.

Voor inwoners kan het wennen zijn dat de openbare ruimte anders wordt beheerd dan vroeger. Dat kan tot klachten leiden. Het blijft belangrijk om koersvast te blijven en te beoordelen of wensen van inwoners uitvoerbaar en redelijk zijn. Tegelijkertijd is de capaciteit van de buitendienst beperkt. Als de gemeenteraad kiest voor hogere ambities of meer maatwerk, vraagt dat om extra structurele inzet.

Herstel van natuur levert naast ecologische voordelen ook economische kansen op. In een groene gemeente zoals Roerdalen kan dit de komende jaren leiden tot meer bewustzijn over het bredere belang van natuur. De coronaperiode liet al zien dat natuur essentieel is voor iedereen. Vraag is of de kosten en verantwoordelijkheid hiervoor breder gedragen mogen worden.

Tegelijkertijd roepen maatregelen, vooral in de landbouwsector, weerstand op vanwege de impact op bedrijfsvoering. Binnen de Regiodeal is daarom aandacht voor toekomstperspectief in de landbouw via het Transitiehuis. De landbouw speelt immers een sleutelrol in verduurzaming: niet alleen in voedselproductie, maar ook in biobased bouwmaterialen en duurzame energie zoals biogas.

Voor agrariërs met bedrijfsopvolging blijft het belangrijk om langetermijnperspectief te bieden. Daarnaast is samenwerking nodig om grote opgaven gezamenlijk aan te pakken, zoals natuurbeheer, stikstof, en de eisen uit de Kaderrichtlijn Water. Ook zijn er spanningen rond spuitzones en nieuwe bouwontwikkelingen. Deze opgaven vragen om een integrale, proactieve aanpak én extra capaciteit, wat vraagt om politieke keuzes over wat wenselijk en realistisch is.

Projecten in de komende jaren

We voeren verschillende projecten uit, bereiden nieuwe projecten voor en werken aan actualisatie van beleid. Het beheer en onderhoud blijft een structurele taak van onze buitendienst.

Een greep uit deze projecten staat hier nader beschreven.

Dorpsstraat Melick; we vervangen de riolering, leggen hemelwaterafvoer aan en zorgen voor een nieuw aangelegd trottoir en weg. Waar het kan, planten we bomen en maken we vakken met meerjarig groen. We hebben dit project in twee grotere delen geknipt om tijd en ruimte te bieden aan het OLS. Na afronding van de Dorpsstraat zal de Groenstraat in Melick in uitvoering worden gebracht.

Waarderweg Montfort; buiten de bebouwde kom gaan we deze weg omvormen van een 80km/u naar een 60 km/u weg. We combineren het asfaltonderhoud met de verkeerskundige aanpassingen.

Coördinatie en controle netverzwaring Enexis Vlodrop; we houden in de gaten dat de leefomgeving voor onze inwoners veilig blijft tijdens de uitvoerende werkzaamheden van Enexis voor de aanleg van extra stroomkabels en stroomkasten in Vlodrop. De stoepen moeten hiervoor meermaals open en dicht.

Voorbereiding riool- en wegvernieuwing Reutje; De riolering in Reutje is aan vervanging toe. We zorgen dat hevigere regen door klimaatverandering beter opgevangen kan worden in de wijk. Dit gaan we intern voorbereiden met de bewoners om te verkennen waar in de wijk extra vergroening past. We hebben voor een link van dit project met het buitengebied Reutje een aanvraag ingediend via de Regiodeal. De opgaves voor klimaat en landschap lopen verder dan alleen de wijk, deze lopen door in het buitengebied rondom de kern.

Aanleg laadpalen; vanuit onze afspraken met Vattenfall (de provinciale concessie loopt tot 2028) wordt er jaarlijks een aantal laadpalen bijgeplaatst. We betrekken inwoners in de voorbereiding, voordat er overgegaan wordt tot plaatsing.

Renoveren riolering; Waar alleen de riolering onderhoud nodig heeft en er geen ander onderhoud of ruimtelijke aanpassing nodig is, passen we 'relining' toe. Er wordt een zachte buis in de bestaande riolering geplaatst. Na uitharding worden de scheuren en gaten voor jarenlang gedicht. De weg hoeft niet opengebrouwen worden, bewoners ervaren minder overlast en houden een goed werkende riolering.

Blik vooruit/nawoord

Met dit overdrachtsdocument schetsen we een beeld het brede takenpakket waaraan we in Roerdalen werken, de financiële kaders waarbinnen we dit doen en onze manier van werken. Het is bedoeld als hulpmiddel voor de nieuwe raadsleden, om snel een eerste beeld te krijgen van relevante ontwikkelingen en de vele taken waaraan wordt gewerkt.

We kijken er naar uit om samen met een nieuwe raad en een nieuw college verder te werken aan de ontwikkeling van onze mooie gemeente

Namens de gemeentelijke organisatie

Laurens Bijl
directeur/gemeentesecretaris

gemeente roerdalen

bezoekadres Schaapsweg 20, 6077 CG Sint Odiliënberg
postadres Postbus 6099, 6077 ZH Sint Odiliënberg
telefoon 0475 538 888 e-mail info@roerdalen.nl
website www.roerdalen.nl

uitgave maart 2026
tekst
foto's

vormgeving

Gemeente Roerdalen
Gemeente Roerdalen
Anki Riteco
Peggy Berben
Leon Frenken
Ruud Sniijders
Petra Lenssen
Pixabay
hoenenenvandooren.nl